

TAGASISIDE

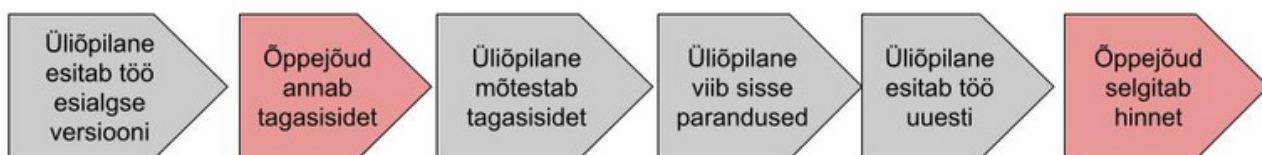
mis aitab õppida ja aega säästa

Ülikoolis väljakujunenud tava järgi saab õppija tööle tagasiside protsessi lõpus koos lõpuhindegaga. Nii on õppejõu põhjalik ja aeganõudev tagasiside väikese mõjuga ega toeta eriti õppimist. Konverentsi “Õppejõult õppejõule 2026” tutvustasid Pihel Hunt ja Mari Karm, kuidas õppimiskeskne tagasiside tõhustaks õppimist (Vt ka: [Tagasiside ja õppimine](#)).

Igapäevases õpetamistegevuses kasutavad õppejõud tagasisidestamist ja hindamist ühe tegevusega: õppejõud mõtestavad tagasisidena kokkuvõtva hindamisega kaasnevaid kommentaare. Sellise kokkuvõtva tagasiside kitsaskohad on järgmised:

- üliõpilased keskenduvad pigem hinnetele;
- õppejõud keskenduvad hinde põhjendamisele, mitte muutustele suunava info andmisele;
- tagasiside pole teadlikult kavandatud, tuleb õppija jaoks liiga hilja, seda ei kasutata (Winstone, Boud 2020).

Tagasiside kirjaoskus (feedback literacy) on uus akadeemiline üldpädevus (Winstone, Carless 2020), mida vajavad nii andja kui saaja (Carless, Boud 2018). Tõhusa tagasiside andja kavandab õppe selliselt, et õppijatel oleks võimalik saadud tagasisidet rakendada. Tagasisidena edastatud infost saab tagasiside alles siis, kui õppijad seda oma tegevuste ja õpistrateegiate parendamiseks kasutavad. Õppimiskeskne tagasiside on protsess, kus õppija mõtestab oma tegevusega seotud teavet ning kasutab seda oma õppimise edendamiseks (Henderson et al., 2019).

Tagasiside kommentaaride kvaliteedist olulisemaks osutub see, kuidas üliõpilased saadud tagasisidet rakendavad ning kas sellel on edasist mõju üliõpilase õppimisele (Winstone, Carless 2020). Saaja täiustab tagasiside abil oma tööd, kasutades tagasiside saamiseks erinevaid allikaid, juhtides enda emotsioone, andes ka kaasõppijatele tagasisidet. Õppimist toetav tagasiside on rajatud dialoogile, tuleb mitmest allikast, arvestab emotsioonidega. Tagasisidet ei väärtustata, kui see on ebamäärane, selgituste asemel on negatiivseid hinnanguid. Üliõpilased eelistavad saada tagasisidet nii kirjalikult kui ka suuliselt, kuna kirjalikud kommentaarid on pinnapealsemad, keskenduvad vormistusvigadele, pole piisavalt arusaadavad, suulised aga lähevad sügavuti ja sisulisemaks (Zhu, Carless 2018).

Koondades erinevate uurijate (Winstone, Boud 2020; Zhu, Carless 2018; Lipnevich *et al.* 2025) tulemusel, lähtu tagasiside andmisel järgmisest:

- anna tagasisidet kursuse keskel ja hinda seda, kuidas õppija tagasisidet kasutas;
- julgusta õppijaid ka tehisintellekti ühe tagasiside andjana kasutama, nt kirjutades prompti ehk viipa hindamiskriteeriumid;
- soodusta ka üliõpilaste vastastikust tagasiside andmist, aga toeta ja suuna seda protsessi;
- toeta emotsioonidega toimetulekut, tee parandusettepanekuid, andmata negatiivseid hinnanguid.

Kasutatud materjalid

Carless, D. & Boud, D. (2018) The development of student feedback literacy: Enabling uptake of feedback. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 43 (8), 1315–1325.

Henderson, M., Phillips, M., Ryan, T., Boud, D., Dawson, P., Molloy, E., & Mahoney, P. (2019). Conditions that enable effective feedback. *Higher Education Research & Development*, 38(7), 1401-1416.

Winstone, N., & Carless, D. (2020). *Designing Effective Feedback Processes in Higher Education: A Learning-Focused Approach*. Routledge.

Lipnevich, A. A., Lopera-Oquendo, C., Tomazin, L., Gutterman, J., & Florentin, C. (2025, May). Unheard and unused: why students reject teacher and peer feedback. In *Frontiers in Education* (Vol. 10, p. 1567704). Frontiers Media SA.

Winstone, N. E., & Boud, D. (2022). The need to disentangle assessment and feedback in higher education. *Studies in higher education*, 47(3), 656-667.

Zhu, Q., & Carless, D. (2018). Dialogue within peer feedback processes: Clarification and negotiation of meaning. *Higher Education Research & Development*, 37(4), 883-897.

Maria, TLÜ vilistlane

Üliõpilasena tulin ülikooli mitte ainult teadmiste, vaid pigem õppejõudude kui fenomeni pärast. Tagasiside on õppimise kõige kaalukam osa. See peegeldab, milliseid seoseid õppejõud minu mõttekäiku analüüsides näeb ja esile tõstab. Õppejõu kogemus ja tema sügavad teadmised astuvad dialoogi üliõpilase häälega. Just seal tekib tähenduslik ja hingestatud väärtus, mida TI automaatne tagasisidestamine ei suuda pakkuda. Hindest olulisemad on täiskasvanud õppijale õppejõu tähelepanekud ja mõtted.

Elina, 1. kursuse magistriõppe üliõpilane

Põhjalik ja personaalne tagasiside on igale üliõpilasele ääretult oluline. Küll aga ei anna kursuse lõpus antav tagasiside võimalust oma tööd täiustada, selle üle teiste kursusekaaslaste või õppejõuga arutleda ning kindlasti jääb seetõttu ka nii mõndagi väärtuslikku õppimata. On üsna selge, et tagasiside andmine on väga mahukas protsess, hõlmates endas nii ajakulu kui ka emotsionaalset ressursi. Võib juhtuda, et õppejõud põletab end just kursuse lõpus tagasisidet andes täielikult läbi, seda enam peaks tagasisidestamine olema läbimõeldud protsess, millel on algus ja lõpp ning lisaks hindele ka õppimise eesmärk.

Katseta tagasiside andmist semestri jooksul, et õppija saaks sellest õppida ja viia parandusi sisse enne hindamist. Kui vajad kaasamõtlemist või soovid enda kogemust jagada, kirjuta katrin.aava@tlu.ee.